

Mida teha koolis, lasteaias,
noortekeskuses turvalise interneti päeval
ja selle nädala raames?

Veebruar 2016

Sisukord

Mida teha koolis/lasteaias/noortekeskuses/huviringis Turvalise interneti päeval, 9. veebruaril ja selle nädala raames?	3
Osale turvalise interneti päeva konverentsil või vaata selle ülekannet veebis.....	3
Arutage õpilastega privaatsusest ning vaadake üle suhtlusvõrgustike privaatsusseadeid.....	3
Privaatsusseadete soovitusel	3
Tunnikava „Privaatsusseaded sotsiaalvõrgustikes“	4
Lisaks privaatsusele veel teemasid, mida õpilastega/lapsevanematega arutada.....	4
Mängige õpilastega programmeerimismänge	6
Looge õpilastega huvitavaid teste ja mängu ning osalege konkursil	6
Kutsuge Tagasi kooli programmi raames külalisõpetaja digitundi andma.....	7
Vaadake veebiseminari „Miks Google küsib mu telefoninumbrit?“	7
Tutvuge, mida tehakse turvalise interneti päeva raames teistes riikides	7
Taotlege oma koolile e-ohutuse tunnusmärki	7
Vaadake õpilastega temaatilisi multfilme ja videoid (pikkus 5-10 minutit)	8
Sobivad filmid noorematele õpilastele (1.-4. klass)	8
Sobivad filmid vanematele õpilastele (alates 5. klass)	9
Vaadake temaatilisi lühifilme (10-20 minutit), mängige mängu ja lahendage teste	9
Pikemad filmid	9
Mängud ja testid.....	10
Viige läbi temaatiline tund ja/või vaadake etendust	10
Tunnikavad	11
Etendus Netis sündinud.....	12
Muud põnevat lugemiseks	12
Kasulikud veebilehed.....	13

Mida teha koolis/lasteaias/noortekeskuses/huviringis Turvalise interneti päeval, 9. veebruaril ja selle nädala raames?

Turvalise interneti päeva tähistamiseks oleme teile kokku kogunud teemad, mida noortega arutada, materjalid, mida nendega kasutada ning üritused, millest koos nendega osa võtta.

Osale turvalise interneti päeva konverentsil või vaata selle ülekannet veebis

9. veebruaril toimub Tallinnas Meriton Hotellis Turvalise interneti päeva konverents „Nutikalt netis – kaitse ennast ja oma sõpra“, mis on suunatud õpetajatele ja gümnaasiumiõpilastele. Kui te pole parasjagu konverentsil, siis on teil võimalik vaadata ülekannet uudisteportaali Postimees vahendusel. Rohkem infot: <http://www.targaltinternetis.ee/event/registreeru-konverentsile-nutikalt-netis-kaitse-ennast-ja-oma-sopra/>.

Arutage noortega privaatsusest ning vaadake üle suhtlusvõrgustike privaatsusseadeid

Kuna 2016. aasta turvalise interneti päeva teemaks on oma rolli leidmine interneti paremaks ja ohutumaks muutmiseks, siis kutsume teid üles käsitlema õpilastega privaatsuse temaatikat online keskkondades.

Projekti „Targalt internetis“ raames on välja antud **sotsiaalvõrgustike privaatsussätete seadmise juhised**, kus ühel leheküljel on lihtsate skeemidega selgitatud, kuidas oma konto andmeid kaitsta ning profiil privaatseks muuta.

Privaatsusseadete soovitused

Facebook – [privaatsusseadete soovitused](#)

Ask.Fm – [privaatsusseadete soovitused](#)

Instagram – [privaatsusseadete soovitused](#)

Twitter – [privaatsusseadete soovitused](#)

Snapchat – [privaatsusseadete soovitused](#)

Tumblr – [privaatsusseadete soovitused](#)

WhatsApp – [privaatsusseadete soovitused](#)

Tunnikava „Privaatsusseaded sotsiaalvõrgustikes“

„Targalt internetis“ projekti raames on koostatud ka tunnikava „Privaatsusseaded sotsiaalvõrgustikes“, mis sobib 6.-9. klassile 45-90 min tegevuseks.

Tunni eesmärgid:

- Õpilane mõistab võimalust piirata internetis oma profiilidele ja andmetele ligipääsu
- Õpilane mõistab, et internetis jõuab tema üles pandud/jagatud info erinevate inimesteni (sõbrad, vanemad, õpetajad, tulevased tööandjad, avalikkus).

Tunnikava on leitav: <http://www.targaltinternetis.ee/wp-content/uploads/2015/12/Tunnikava-Privaatsusseadete-muutmine-sotsiaalv%C3%B5rgustikes.pdf>.

Üldised soovitusd leiate: <http://www.targaltinternetis.ee/uudised/2015/11/vaata-ule-oma-suhtlusvõrgustike-kontode-privaaitsusseaded/>.

Lisaks privaatsusele veel teemasid, mida õpilastega/lapsevanematega arutada

Lasteaed, I kooliaste

- Mida teevad lapsed ja mida täiskasvanud internetis, tahvelarvutis?
- Millised on laste meelest head ohutuse alased soovitusd, mida peaks jälgima nii nemad kui ka nende vanemad?
- Lapsevanematega võiks arutada, milliseid pilte vanemad lastest internetti üles panevad ja kas see võiks kunagi saada lastele ebameeldivaks (nt pilte kopeerivad teised inimesed või laps tunneb häbi, et tal on pildil näiteks pudrutaldrik ümber läinud). Eesmärk oleks mõista, milline roll ja vastutus on lapsevanemal oma lapse digimina loomisel kui ka seda, et kas lapsega on selline avalikustamine kokku lepitud. Tihti lapsele tegelikult ei meeldi need pildid ema-isa sotsiaalvõrgustiku lehel, kuid ta ei julge sellest oma vanematele rääkida. Kui koolis seda asja ühiselt ja üldiselt arutada, siis hakkavad ka vanemad selle peale enam mõtlema.
- Oluline teema on ka see, et kas üksi nutikaga jäetud laps saab targemaks? Kooli ja lasteaia poolset soovitusd võiksid sisaldada ka soovitusi erinevatele äppidele, mida näiteks teie oma aines kasutate, et harjutada koordinatsiooni, kiirust, matemaatikat jmt.

Lugemiseks:

- Sonia Livingstone: Ma ei usu, et internetis ajaviiteks mängides omandavad lapsed kriitilise mõtlemise

<http://novaator.err.ee/v/yhiskond/81fe3ed6-f4bd-4349-917d-c68685c3397c/sonia-livingstone-ma-ei-usu-et-internetis-ajaviiteks-mangides-omandavad-lapsed-kriitilise-motlemise>

- Eeskuju saab võtta ka Tallinna Tuule Lasteaia tegemistest, kus õpetajad loovad ise lastele vajalikke äppe nt. Learningapps abiga: <https://tuuleope.wordpress.com/oppemangud-2015/>.
- Äppide kogumikke koolidele:
Apple koolis: <http://applekoolis.blogspot.com.ee/>
Ipadide kasu erivajadustega laste aitamisel: <http://ipaderi.blogspot.com.ee/>
Androidi appe koolis: <http://pgnutikad.blogspot.com.ee/2013/10/androidi-appid-koolis.html>

II kooliaste

- Kuidas hoian oma seadmeid turvaliselt?
- Milliseid äppe kasutan oma seadme haldamiseks ja mida kasutan oma arvuti turvamiseks?

Lugemiseks:

- Digiturvalisus on elustiil (sisaldab linki veebinarile)
<http://koolielu.ee/info/readnews/474036/digiturvalisus-on-elustiil>
- Kuidas ohutult appe valida:
<http://koolielu.ee/info/readnews/406551/kuidas-ohutult-appe-valida>
- Nutiseadme turvamiseks äppe: <http://koolielu.ee/info/readnews/407432/apid-mis-aitavad-tagada-nutiseadme-turvalisuse>

III kooliaste ja gümnaasium

- Milline on minu digimina?
- Kas leitud otsingu tulemused näitavad minust õiget pilti?
- Kas tulevane tööandja sooviks minuga tö vestlust jätkata, kui ta leiab sellised tulemused otsingust?
- Mida saaks selleks teha, et interneti otsingu tulemused näitaks ilusamat pilti? NB! Eesmärgiks ei ole netitulemuste eemaldamine ja tühjuse tekitamine, vaid see, et vastu vaataks huvitava ja asjaliku noore inimese tegemised.

Lugemiseks:

- Ülemus tunnistab, kui mulle sinu netiprofiil ei meeldi, siis sa tööle ei saa!
<http://naistekas.delfi.ee/rahakarjaar/karjaar/ulemus-tunnistab-kui-mulle-sinu-netiprofiil-ei-meeldi-siis-sa-toole-ei-saa?id=70757829>
- Andra Siibak ja Veronika Kalmus: Facebooki põlvkond ja hirmukultuur
<http://arvamus.postimees.ee/2977151/andra-siibak-ja-veronika-kalmus-facebooki-polvkond-ja-hirmukultuur>

- Andmekaitse inspeksiooni soovitusel kuidas otsimootoritest enda kohta infot eemaldada <http://www.aki.ee/et/kuidas-oma-andmeid-googleist-bingist-voi-yahoost-maha-saada>

Kolleegid

- Kas õpilased ja õpetajad võiksid, peaksid või ei võiks olla interneti sotsiaalmeedias sõbrad?
- Millisel juhul on üksteise kontaktloendis olemine kasulik ja millisel puhul mitte?

Lugemiseks:

- Õpilaste ja õpetajate suhtlus võrgustikes – poolt või vastu? <http://koolielu.ee/info/readnews/205072/opilaste-ja-opetajate-suhtlus-vorgustikes-%E2%80%93-poolt-voi-vastu>
- Internetiohutus on iga õpetaja ja kooli väljakutse <http://koolielu.ee/info/readnews/467714/internetiohutus-on-iga-opetaja-ja-kooli-valjakutse>

Mängige õpilastega programmeerimismänge

Veebilehel <https://code.org/> leiate eestikeelsed mängud, mis on mõeldud erinevas vanuses lastele, alates vanusegrupist 4-6, ning miks mitte ka täiskasvanutele programmeerimise ja arvutiteaduse põhialustega tutvumiseks. Seal leiab näiteks mängu „Star Wars: galaktika loomine koodiga“, „Minecraft kooditund“ jne.

Looge õpilastega huvitavaid teste ja mängu ning osalege konkursil

Valmistage koos õpilastega temaatilisi teste ja mängu ning saatke oma tööd konkursile.

- Hea keskkond testide, ristsõnade jmt tegemiseks on näiteks <https://learningapps.org>, mis võimaldab kasutajal erinevaid äppe luua (rist sõnu, miljonimängu, sõnasegadikke, mitme valikuga viktoriini jne). Mõned õpilaste poolt loodud äpid leiate: <http://laps.targaltinternetis.ee/materjalid-opilastelt-opilastele/>.
- Veebilehelt <http://koolielu.ee/tools/index> leiate programmide ja veebikeskkondade tutvustused, mis sobivad õppetöösse. Vahendeid saab kasutada õppematerjalide loomiseks, õppetöö läbiviimiseks, testide koostamiseks, materjalide koondamiseks jne. Kõikidele töövahenditele on loodud eestikeelsed juhendid.
- Veebilehel <https://jeopardilab.com> saab luua oma küsimustega kuldvillaku. Näiteks Targalt internetis noortepaneeli noored koostasid ühe seminari käigus kuldvillaku: <https://jeopardylabs.com/play/targalt-internetis2>.

Turvalise interneti päeval kuulutame välja **õpilastööde konkursi**, kuhu saate saata kõik loodud materjalid. Tööde tähtaeg on **31.03**. Parimate testide, koomiksita ja ristsõnade loojad saavad auhinnad

ning nende tööd pannakse üles Targalt internetis veebilehele. Rohkem infot leiate: www.targaltinternetis.ee.

Kutsuge Tagasi kooli programmi raames külalisõpetaja digitundi andma

Swebank toob sellel aastal rahatarkuse tundide kõrvale uue fookuse - digitarkuse teema, et 2016. aasta jooksul Tagasi Kooli raames tõsta **5-6.klasside digikirjaoskust**. Avardame teadmisi, kuidas tänapäeva info- ja sidetehnikat asjatundlikult kasutada ning mis on nutiseadmete võimalused ja ohud. Loomulikult ei jää käsitlemata nutiseadmete ja interneti turvalisuse teema. Kõik koolid on oodatud Tagasi Kooli infosüsteemis digitunni soovi registreerima: <https://tagasikooli.ee>.

Vaadake veebiseminari „Miks Google küsib mu telefoninumbrit?“

Veebiseminaril (pikkus u 50 min) jagas tehnoloogiaajakirjanik Hans Lõugas praktilisi näpunäiteid, kuidas ohutult nutiseadmetes ja internetis tegutseda. Miks logib tark kasutaja Facebookist pärast kasutamist välja, mida ma saan ennetavalt teha selleks, et oma kaotatud telefon tagasi saada, miks küsib Google minu telefoninumbrit jne. Video: <https://www.youtube.com/watch?v=Xkhl7ZGaBWY>.

Tutvuge, mida tehakse turvalise interneti päeva raames teistes riikides

Veebilehele <https://www.betterinternetforkids.eu> on koondatud info Euroopa riikide turvalise interneti keskuste tegevustest ning veebilehelt <https://www.saferinternetday.org/web/sid/home> leiate infot, millistes riikides turvalise interneti päeva tähistatakse ning mida sellel puhul ette võetakse.

Taotlege oma koolile e-ohutuse tunnusmärki

Veel on võimalus taotleda oma koolile e-ohutuse alane tunnusmärk ja see oma kooliveebi nähtavale kohale sättida (30 küsimust ja märk on käes) <http://koolielu.ee/info/readnews/337103/e-ohutuse-tunnusmark-koolile>.

Vaadake õpilastega temaatilisi multifilme ja videoid (pikkus 5-10 minutit)

Vaadake filmi ja peale seda küsige õpilastelt:

- millest film rääkis;
- kas selline asi võiks kellegagi meist või meie tuttavatest juhtuda;
- kuhu võiks pöörduda, kui selline asi on juhtunud;
- mida saaks teha, et seda vältida?

Sobivad filmid noorematele õpilastele (1.-4. klass)

Jänkujussi multifilmid

- **Jänkujuss saab interneti** (pikkus 3 minutit) Ühel hommikul tuuakse metsade vahele Jussi koju internet. Kuidas see täpselt juhtus?
Video: <https://www.youtube.com/watch?v=FnSEMnO6Ozg>
- **Jänku-jussi internetimaailm I** (pikkus 5 minutit) Jussi ja Jassi koju tuleb uus arvuti. Kas sellega saab nüüd kogu aeg mängida? Mis on üldse internet? Vaata ja saa teada koos Jussi ja tema sõpradega! Video: <https://www.youtube.com/watch?v=DL-oEnMvcRo>
- **Jänku-jussi internetimaailm II** (pikkus 5 minutit) Koos tiigriga seiklevad Juss ja tema sõbrad internetimaailmas. See on väga lihtne, kui tead reegleid!
Video: <https://www.youtube.com/watch?v=v75vy1epA-0>
- **Jänku-jussi internetimaailm III** (pikkus 5 minutit) Internetis, nagu ka päris elus, tuleb oma varandust võõraste eest kaitsta. Just sellepärast õpetab Juss oma sõpradele, kuidas õigesti salasõnu luua. Video: <https://www.youtube.com/watch?v=MCq4bl8C3Go>
- **Jänku-Jussi võlulingitus** (pikkus 5 minutit) Jänku-Juss sai jõululingituseks sellise erilise plaadi, mis viib kõik kuulajad korraks enda sisse kaasa.
Video: <https://www.youtube.com/watch?v=sGCofWKma7k>

Netilammaste multifilmid

- Vanemad eestikeelsed videod: **Kasukata, Suur suu, Iluduskuninganna, Röhitseja, Kättemaks, Üheksakümmend, Valge lammas, Salasõber, Ära tantsi koos huntidega** (ühe video pikkus 3 minutit) Videod: <http://et.sheeplive.eu>
- Uued eestikeelsed videod (uued videod on kättesaadaval subtiitritega - valige vasakul video all ääres Eesti lipp koos tekstimärgiga): **Pead sassis, Mobiilimaania, Lumesõda, Ostukorv, Jämekael, Käed üles!, Ilutulestik, Võõras mobiil, Teine kallas, Tuhat sõpra, Maskiball, Vastlamask** (ühe video pikkus 3 minutit). Videod: <http://et.sheeplive.eu> (valige tekstimärgiga Eesti lipp)

Sobivad filmid vanematele õpilastele (alates 5. klass)

Lühifilmid nutiseadmete kasutamisest (vaata rohkem infot <http://pariseltkavoi.ee>):

- **Identiteedivargus** (pikkus 3 minutit) Kohtuvad kaks tegelast, tutvumiskohaks on bussipeatus. Üks tegelane küsib teiselt tegelaselt infot ja asju ning saab kõik need. Kas käituksid nii ka päriselus? Video: https://www.youtube.com/watch?v=Q0XNi9n_qb8
- **Sotsiaalvõrgustik** (pikkus 3 minutit) Tegevus toimub ühistranspordis, kus jagatakse pilte, infot, videoid. Tegelasesteks on noored, kes tõmbavad mängu kaasa kogu bussiseltskonna. Kas käituksid nii ka päriselus? Video: <https://www.youtube.com/watch?v=wtk9EJGFVNs>
- **Positsioneerimine** (pikkus 3 minutit) Tegevus toimub külatänaval ühe maja ees. Tütarlaps jalutab mööda autoga poistest, kes hakkavad temalt küsima, mis tal kodus on ja millal ta kodus ei ole. Tüdruk vastab ja seletab ausalt kõik ära nagu tegelikult on. Kas käituksid nii ka päriselus? Video: <https://www.youtube.com/watch?v=p2ypCEv2Tg8>

Videod, mis on loodud ITL ja BCS projekti „See on turvaline IT“ raames (NB! Siin kogumikus on all pool ka tunnikavad nende videote kasutamiseks ja testid):

- **Bioloogiaklass** (pikkus 1,5 minutit) Mina ja virtuaalmaailm. Video: <http://vimeo.com/58875241>
- **Sõbrakutse** (pikkus 2 minutit) Virtuaalmaailm ja kaaslased. Video: <http://vimeo.com/58875242>
- **Sünnipäev** (pikkus 1,5 minutit) Sotsiaalvõrgustikud. Video: <http://vimeo.com/58875243>
- **Uss** (pikkus 1 minut) Kuidas kaitsen enda arvutit/nutitelefoni? Video: <http://vimeo.com/58875244>

Vaadake temaatilisi lühifilme (10-20 minutit), mängige mängu ja lahendage teste

Pikemad filmid

Kodukauplus Internet (NB! Uus) (pikkus 8 minutit, võimalik jaotada erinevateks osadeks) Iga osa juures saab arutleda erinevate teema üle - liigne avatus internetis, internetist ostmine, piraatlus, usaldusväärsed allikad, usaldusväärsed inimesed internetis. Tegemist on Kreekast pärit õppefilmiga, mis valmis 2014 aastal ja on saanud hulgaliselt auhindu ja tunnustust erinevatel filmikonkurssidel hariduse kategoorias. Filmi tegevus toimub poes, kuhu saabuvad kaupa ostma erinevad tegelased: kes soovib osta pilte või filme, kes autot, kes saada toetust dieediprogrammile, ning kes sõpru. Kõikidele lubatakse nende soovid täita, kui nad poodnikule teenuse eest tasuvad (krediitkaart, andmed vms). Ainult üks tegelane soovib enne ostmist mõelda.

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=IzLgoXAd5Os>

Veel filme ja loenguid

- **Digitaalne kirjaoskus** (pikkus 12 minutit) Birgy Lorenz tutvustab läbi näpupaberi multika erinevaid lugusid, mis puudutavad digitaalset kirjaoskust: viitamine, plagiaat, info liikumise kiirus, õigused interneti ajastul, otsingumootorite kasutamine ja info kriitiline hindamine. Video: <https://www.youtube.com/watch?v=3CGQsDgM0pc>
- **Turvaline veeb** (pikkus 13 minutit) Anto Veldre räägib kuidas luua turvalist parooli. Loengu video: <https://www.youtube.com/watch?v=mdGkTXE9OxU>
- **Sotsiaalvõrgustikud ja privaatsus internetis** (pikkus 11 minutit) Anto Veldre räägib privaatsusest ja võrgustikest. Loengu video: <https://www.youtube.com/watch?v=2BmaLmgHHyo>

Mängud ja testid

Mäng „Nastix seikleb internetis“ Mäng on mõeldud eelkõige 9-14-aastastele lastele turvalise internetikasutuse õppimiseks. Mängida saab nii eesti kui ka vene keeles. Nastixiga saavad mängijad selgeks: milline on turvaline parool, kuidas on mõistlik ennast internetis esitleda, millele peaks tähelepanu pöörama uue kasutajakonto loomisel, mis on privaatsus ja kuidas seda mõista interneti keskkonnas. Viirusteküüsi langenud Nastixi arvuti ravitakse terveks ning hättasattunud mobiilikasutaja saab samuti abi. Eraldi minimängud on küberkiusamise ja sotsiaalvõrgustikes suhtlemise teemadel. Mäng: <http://www.targaltinternetis.ee/nastix/>

Testid: Mina ja arvutimaailm; virtuaalmaailm ja kaaslased; sotsiaalvõrgustikud; kuidas kaitsen oma arvutit/nutitelefone Testid on valminud ITL-i projekti „See on turvaline IT“ raames ning on suunatud 12-16-aastastele õpilastele. Testid on leitavad: <http://www.itl.ee/veebiturvalisus/opilane.html>

Test - Kui tark sa oled? „Päriselt ka või?“ projekti raames koostatud test, mis on suunatud noortele nutiseadmete kasutamisega seotud teadlikkuse tõstmiseks. Test: <http://www.pariseltkavoi.ee/noortele/kui-tark-sa-oled>

Mäng: „Päästa liisa ID!“ Noortele suunatud Andmekaitse Inspektsiooni interaktiivne mäng isikuandmete kaitsmise kohta. Mäng: <http://video.just.ee/paastaliisaid/>

Kuldvillak „Nutitelefonid“ Mängige koos õpilastega kuldvillakut nutitelefonide teemal: <http://quizshow.com/play/17266>

Äppe learningapps.org keskkonnas:

- **Turvaline veebikäitumine** <http://learningapps.org/830645> (valikvastused)
- **E-ohutus** <http://learningapps.org/1178107> (grupeerimine)
- **Internetiohutus** <http://LearningApps.org/1290614> (võidusõit)

Viige läbi temaatiline tund ja/või vaadake etendust

Kui teil on aega 1-2 ainetundi, siis soovitame kasutada järgmisi materjale ja tegevusi ning kombineerida lähtuvalt vajadusest tegevused moodulitena kokku. Iga vanus, klass ja kool on erinev, seega võite

Julgelt kõiki materjale vastavalt oma äranägemisele kombineerida. Oluline on aga see, et lapsed saaksid rääkida ning pakkuda ise lahendusi. Tunni lõpuks võiks tekkida klassi seinale 4-8 reeglit või soovitus, kuidas internetis ellu jääda.

Tunnikavad

Tunnikavad Targalt Internetis veebilehel: <http://www.targaltinternetis.ee/opetajatele/tunnikavad/>. Tunnikavad on nii eesti kui ka vene keeles. Veebilehel on leitavad ka õppematerjalid, mida saab tundides kasutada. Tunnikavade teemad ja sihtrühmad:

- **Laps internetis.** Tunnikava eelkool – 2. klass;
- **Minu salapäevik.** Tunnikava 2.-3. klass;
- **Paroolid.** Tunnikava 2.-4. klass;
- **MINA internetis.** Tunnikava 3-4 klass;
- **Privaatsus internetis.** Tunnikava 3.-4. klass;
- **Suhtlemine võrgustikes.** Tunnikava 5.-6 klass;
- **Varikontod.** Tunnikava 5.-7. klass;
- **Privaatsus võrgustikes.** Tunnikava 5.-8. klass;
- **Liigne arvutikasutus.** Tunnikava 7.-9. klass;
- **Petukirjad.** Tunnikava 6.-9. klass;
- **Suhtlusportaalid.** Tunnikava 6.-9. klass;
- **Kiusamine.** Tunnikava 6.-9. klass;
- **Kuidas tulla toime küberkiusamisega.** Tunnikava 5.-9. klass;
- **Kohtumine võõraga.** Tunnikava 5.-7. klass;
- **Pornograafia internetis.** Tunnikava 7.-9. klass;
- **UUS! Privaatsussätete muutmine suhtlusvõrgustikes.** Tunnikava 6.-9. klass.

Tunnikavad, mis on loodud ITL ja BCS poolt õpetajatele, kes soovivad käsitleda veebiturvalisusega seotud teemasid 12.-16. aastaste õpilastega (veebilehel <http://www.itl.ee/veebiturvalisus/opetaja.html>, seal on leitavad ka esitlused ja töölehed):

- **Mina ja virtuaalmaailm** Käsitletavat teemad: mina virtuaalmaailmas, milleks ma kasutan arvutit, millise pildi jätan endast, millisena teised mind näevad, kuidas kujundan enda virtuaalset identiteeti?
Tunnikava: http://www.itl.ee/veebiturvalisus/1_tunni_1_osa_Mina_ja_virtuaalmaailm.pdf
- **Virtuaalmaailm ja kaaslased** Käsitletavat teemad: sõbrad ja suhtluskaaslased, suhtlemine sotsiaalvõrgustikus, privaatsus.
Tunnikava: http://www.itl.ee/veebiturvalisus/1_tunni_2_osa_Virtuaalmaailm%20ja%20kaaslased.pdf
- **Sotsiaalvõrgustikud** Käsitletavat teemad: sotsiaalvõrgustiku tark kasutaja, ohud sotsiaalvõrgustikes, küberkiusamine.
Tunnikava: http://www.itl.ee/veebiturvalisus/2_tunni_1_osa_Sotsiaalvõrgustikud.pdf
- **Kuidas kaitsen enda arvutit/nutitelefoni?** Käsitletavat teemad: salasõna, programme/äppide alla laadimine, Viirused/pahavara sotsiaalvõrgustikes.
Tunnikava: http://www.itl.ee/veebiturvalisus/2_tunni_2_osa_Kuidaskaitsearvutitnutitelefoni.pdf

Etendus Netis sündinud

Netis sündinud (pikkus 95 minutit) Lavastus loodi VAT Teatri ja BCS Koolituse koostöös projekti "Teater Internetist" raames ja jutustab noortest, kes avastavad, kui seotud ja samas erinevad on virtuaal- ja reaalse maailma põimunud probleemid ning kui võrdset palju on ohte ja võimalusi meie elu lahutamatuks osaks saanud internetikeskkonnas. Autor: Kristiina Jalasto (Tallinna Linnateater) Lavastaja: Margo Teder Kunstnik: Iir Hermeliin Helilooja: Jarek Kasar Osades: Katariina Ratasepp, Kristiina-Hortensia Port, Ago Soots, Meelis Põdersoo ja Martin Kõiv (Teater Vanemuine) Video: <http://vimeo.com/88332912>

Muud põnevat lugemiseks

Üldiseks harimiseks artikleid, millest mitmed pärinevad ka Veebikonstaabli sulest:

Äpid, mis aitavad tagada nutiseadme turvalisuse

<http://koolielu.ee/info/readnews/407432/apid-mis-aitavad-tagada-nutiseadme-turvalisuse>

Veebikonstaabel: hoia nutitelefoniga seotud väljaminekutel silm peal!

http://www.delfi.ee/news/paevauudised/110_112/veebikonstaabel-hoia-nutitelefoniga-seotud-valjaminekutel-silm-peal.d?id=56874998

Veebikonstaabel hoiatab: tervisesportlased panevad oma elu ja vara jooksumarsruudi Facebookis avaldamisega suurde ohtu!

<http://naistekas.delfi.ee/kirevmaailm/uudised/veebikonstaabel-hoiatab-tervisesportlased-panevad-oma-elu-ja-vara-jooksumarsruudi-facebookis-avaldamisega-suurde-ohtu.d?id=68496019>

Miks sa teed endale Ask.fm-i konto ja lased ennast söimata?

<http://noortehaal.delfi.ee/news/elu/miks-sa-teed-endale-askfm-i-konto-ja-lased-ennast-soimata.d?id=67782771>

Rate.ee asutaja Ask.fm-is toimuva kohta: lastele peab selgitama, et internet ei erine päriselust!

<http://forte.delfi.ee/news/tarkvara/rateee-asutaja-askfm-is-toimuva-kohta-lastele-peab-selgitama-et-internet-ei-erine-pariselust.d?id=66584215>

Turvaline ostlemine internetis

<http://naistekas.delfi.ee/archive/turvaline-ostlemine-internetis.d?id=67743653>

Olematud eestlased peibutavad kaasmaalasi suurt raha teenima

<http://maaleht.delfi.ee/news/uudised/eestiudised/olematud-estlased-peibutavad-kaasmaalasi-suurt-raha-teenima.d?id=66457460>

"Tahaks ka massaaži": keskmiselt korra nädalas avastab keegi oma telefoninumbri seksiportaalist
<http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/tahaks-ka-massaazi-keskmiselt-korra-nadalas-avastab-keegi-oma-telefoninumbri-seksiportaalist.d?id=66603915>

Identiteedivaras ahistab naist, politsei laiutab käsi
<http://ekspress.delfi.ee/news/paevauudised/identiteedivaras-ahistab-naist-politsei-laiutab-kasi.d?id=66490696>

Uus lastekaitseeadus võtab luubi alla ka sotsiaalmeedia
<http://epl.delfi.ee/news/eesti/uus-lastekaitseeadus-votab-luubi-alla-ka-sotsiaalmeedia.d?id=66244538>

TÄISMAHUS: Häda sotsiaalmeedias: eestlane läheb alusetu hoiatuse peale paanikasse
<http://epl.delfi.ee/news/eesti/taismahus-hada-sotsiaalmeedias-eestlane-laheb-alusetu-hoiatuse-peale-paanikasse.d?id=65773262>

Ära kiusa oma iidolit ehk kuulsuste libakontod Internetis
<http://naistekas.delfi.ee/archive/ara-kiusa-oma-iidolit-ehk-kuulsuste-libakontod-internetis.d?id=65609588>

POLITSEIBLOGI: Kuidas toimida, et pärast pidu poleks internetis sinust kompromiteerivaid pilte
<http://www.delfi.ee/news/paevauudised/politseiblogi/politseiblogi-kuidas-toimida-et-parast-pidu-poleks-internetis-sinust-kompromiteerivaid-pilte.d?id=64584352>

Kasulikud veebilehed

www.targaltinternetis.ee - veebileht, kust leiab temaatilisi õppematerjale, videoid, infot üritustest, uudiseid jne. Veebileht on suunatud nii lastele, lapsevanematele kui ka õpetajatele ning on nii eesti-, vene- kui ka ingliskeelne.

www.lasteabi.ee – Lasteabitelefoni 116111 veebileht, mille kaudu pakutakse nõu ja abi nii lastele kui ka lastevanematele ja lastega töötavatele spetsialistidele, ka internetiga seotud küsimustes.

www.arvutikaitse.ee - Arvutikaitse veebilehele on IT turvaspetsalist Aare Kirna kogunud erinevaid tehnilisi e-ohutuse alaseid soovitusi, mõistete selgitusi, linke vajalikele lugemismaterjalidele.

www.pariseltkavoi.ee - Tegemist on veebilehega, kus pööratakse tähelepanu nutiseadmete turvalisusele: võimalustele ja ohtudele. Välja on toodud seadused, sõnaraamat, akronüümid jne.

www.netiohud.ee – Veebileht lapsevanemale „Oska oma last netiohtude eest kaitsta“, mis valmis Riigi Infosüsteemide Ameti kampaania raames.

www.minuraha.ee - Tegemist on finantsinspektsiooni tarbijaveebiga, mis annab nõu oma rahaasjade paremaks korraldamiseks. Võimalik tutvuda e-poest ostmise, krediitkaardi kasutamise, PIN ja PUK koodide ning erinevate skeemidega, kuidas teie raha tahetakse enda kätte saada.

Targalt internetis

www.autor.ee - Tegemist on veebiga, milles tutvustatakse autorikaitse seadust puudutavat infot. Kuidas olla autor, milliste tegevuste tulemusel tekib teos ja milline on Eestis vastav seadusandlus autori kaitseks.

www.vihjeliin.ee – Veebileht, mille kaudu on võimalik teatada veebis leiduvast illegaalsest, eelkõige laste seksuaalset ärakasutamist esitavast materjalist. Veebileht on nii eesti-, vene- kui ka ingliskeelne.

www.aki.ee – Andmekaitse Inspektsiooni veebileht, kust leiab infot selle kohta, mida peab teadma isikuandmete töötlemisest ning juhiseid veebilehitseja turvalisest kasutamisest, kaamerate kasutamisest ja piltide avaldamisest jpm.

www.nutiturvalisus.ee – Veebileht, mis pakub nõu nutiseadmete turvalisemaks kasutamiseks.

www.koolielu.ee - Haridusportaal, kust õpetaja leiab temaatilisi õppematerjale.

<https://www.politsei.ee/et/nouanded/veebikonstaabel/> - Politsei veebileht, kust leiab infot veebikonstaablite tööst ja nõuandeid ning vastused korduma kippuvatele küsimustele.

www.saferinternetday.org – Turvalise interneti päeva veebileht, kust leiab infot, kuidas seda päeva erinevates maailma riikides, sh Eestis tähistatakse.

www.betterinternetforkids.eu – Euroopa turvalise interneti keskuste tööd ja infot koondav veebileht, sh leiab infot ka Eestis toimuva kohta.

Lisainfo

Kerli Kuusk
Teavitustöö koordinaator
Projekt „Targalt internetis“
Lastekaitse Liit
kerli@lastekaitseliit.ee